

Oponentský posudek k rigorózní práci Mgr. Petra Blažka na téma „Etické a právní aspekty asistované reprodukce“

I.

Předložená práce je prací na pomezí medicíny a práva. Její první část tvoří popis lékařských postupů umělého oplodňování, druhou část pak popis právní úpravy, a to vnitrostátní, ale i mezinárodněprávní a též z hlediska komparativního. V třetí části se autor věnuje některým filozofickým východiskům a etickým aspektům asistované reprodukce. V závěru této části pak autor vztahuje filozofická a etická východiska na právní úpravu asistované reprodukce.

II.

Z hlediska formálního lze práci vytknout pouze velké množství překlepů a gramatických chyb, které svědčí o tom, že autor nevěnoval pozornost závěrečné úpravě práce.

Členění práce na části, kapitoly atd. je přehledné. Úctyhodný je seznam použité literatury (mnohdy cizojazyčné), jíž odpovídá dostatečný poznámkový aparát. Z pohledu těchto kritérií práce požadavkům vyhovuje.

III.

Po obsahové stránce se práce při prvním náhledu jeví spíše jako pojednání o zvoleném tématu z hlediska medicíny (první část práce). Teprve druhá část práce se zabývá právní úpravou, byť z poněkud širšího pohledu (např. obecně rozebraná ochrana lidského života jako takového podle mezinárodních úmluv o lidských právech, která fakticky nijak problematiku asistované reprodukce neřeší – zákaz trestu smrti apod.). Cenným je naopak popis zahraničních právních úprav týkajících se asistované reprodukce a otázek souvisejících.

Zajímavou, byť též neprávní problematikou se zabývá třetí část práce (filozofické přístupy. Ani tady není zcela jasné, jaká je souvislost mezi některými zde pojednávanými přístupy (počínaje již učením Platona či Aristotela) k tématu práce.

Z hlediska správnosti nelze jednotlivým pasážím práce nic zásadního vytknout. Hodnocení správnosti „medicínských“ pasáží je pochopitelně mimo schopnosti oponenta, analýza právní úpravy nevykazuje žádná zásadní pochybení.

Nejzajímavější pasáží práce je kapitola 3.3.2., ve které autor srovnává dílčí aspekty filozofických přístupů s platnou právní úpravou. V obecné rovině sice není úplně jisté, zda se autoři novely zákona o péči o zdraví lidu těmito východisky inspirovali (spíše se zdá, že se inspirovali zahraniční právní úpravou dané problematiky), nicméně porovnání se zdá být provedené korektně.

Je sice otázkou, zda řešení dané problematiky může ovlivnit určitý filozofický přístup, resp. zda je správné, aby se tak stalo, avšak zásadně se tomu bránit asi není nutné. Skepsi nad takovým přístupem naznačuje sám autor, když v závěru práce konstatuje, že právní úprava dané problematiky je v jednotlivých státech dosti různorodá v závislosti na konzervativních či liberálních postojích v těchto státech. To ovšem naznačuje, že se nejedná o problematiku řešitelnou prostřednictvím filozofických přístupů k podstatě člověka, nýbrž spíše o problematiku politicky citlivou.

Předložená práce vyvolává otázku, proč byla psána v rámci katedry teorie práva. Právně teoretických aspektů v ní mnoho není, právně filozofických přístupů také ne (spíše se autor věnuje obecně filozofickým východiskům), ve zbytku se pak autor věnuje pozitivně právní úpravě (tuzemské i zahraniční). Samotný závěr práce tvoří předvídatelné konstatování o nedostatečnosti tuzemské právní úpravy dané problematiky.

Je v této souvislosti otázkou, zda všechny autorem zmiňované aspekty musí být nutně právem upraveny. Lze se domnívat, že současná právní úprava určité postupy či kroky zakazuje (tím, že je případně prohlašuje za trestné), jiné upravuje výslovně, zbytku pak ponechává otevřený prostor. Je tudíž otázkou, zdali všechny aspekty zkoumané problematiky musí být normativně upraveny, neboť to nutně povede k určité byrokratizaci dané problematiky, což v konečném důsledku může přinést další nadměrné zásahy státu do soukromí člověka (proč by například ženy žijící v registrovaném partnerství musely podstupovat ponižující proces jakéhosi úředního schvalování, zda jedna z nich může porodit potomka, o kterého budou pečovat společně).

Závěrečné hodnocení práce je poněkud problematičné. Svým zpracováním práce požadavky kladené na rigorózní práci splňuje, její obsah je však obtížné hodnotit. Jak bylo výše uvedeno, věcné nesprávnosti práci nelze vytknout. Zároveň se však čtenář neubrání dojmu, že se jedná o práci, která měla být zpracována spíše v oboru medicínského práva, případně správního práva.

Práci doporučuji k obhajobě s tím, že autor by se měl v jejím průběhu vyjádřit k jednotlivým výhradám výše uvedeným.

V Praze dne 13. ledna 2011

JUDr. Jan Tryzna, Ph.D.